

POSTANOWIENIE

6 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. P.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 19 października 2022 r., I ACa 611/22,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w Toruniu, w sprawie z powództwa M. P. przeciwko Bank Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę, zasądził od pozwanego Bank Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda M. P. kwotę: - 162.967,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 lipca 2021 roku do dnia

zapłaty; - 23.007,59 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 lipca 2021 roku do dnia zapłaty.

Wyrokiem z 19 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku – orzekając na skutek apelacji pozwanego – oddalił apelację.

Skargę kasacyjną od wyroku wniósł pozwany bank. Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazał zaistnienie przesłanek, określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Pozwany podniósł, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na potrzebie rozstrzygnięcia / przesądzenia:

1. czy w przypadku umowy kredytu, w której ustalono, że spłata zobowiązania następuje w równych ratach kapitało-odsetkowych oraz opisano parametry, na podstawie których ustalana jest wysokość rat kredytu, zaś oprocentowanie ustalane jest według zmiennego czynnika, na którego wysokość nie ma wpływu żadna z jej stron, może być ona uznana za nieważną wskutek sprzeczności jej treści z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 2 pkt. 4 prawa bankowego wobec uznania, iż nie określa ona dokładnie wysokości każdej raty do spłaty, a zatem nie określa jednoznacznie świadczenia stron, co w konsekwencji prowadzić ma do stwierdzenia braku w umowie istotnego elementu stosunku zobowiązaniowego;
2. czy w przypadku orzeczenia przez Sąd o bezskuteczności klauzul normujących spłatę rat kredytowych w walucie polskiej, zawartych w umowie kredytu oraz klauzul przeliczeniowych zawartych w regulaminie do umowy kredytu, przy jednoczesnym pozostawieniu w mocy postanowień określających zarówno walutę kredytu, jak również walutę spłaty kredytu w walucie obcej, umowa może wiązać strony i być wykonywana w jej pozostałym zakresie, z pominięciem postanowień uznanych za bezskuteczne;
3. czy umowa kredytu ma charakter umowy wzajemnej w świetle regulacji art. 497 k.c. w zw. z art. 496 k.c.;
4. kiedy staje się wymagalne roszczenie konsumenta o zapłatę kwot uiszczonych tytułem wykonania umowy kredytu, której nieważność została przez sąd stwierdzona z uwagi na istnienie w treści stosunku prawnego postanowień

uznanych za niedozwolone, zważywszy, iż ze stanowiska prezentowanego przez Sąd Najwyższy wynika, że w takim przypadku każdej ze stron nieważnej umowy kredytu przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych, spełnionych w jej wykonaniu dopiero, kiedy umowa stanie się trwale bezskuteczna, zaś stan ten powstaje w chwili, gdy należycie poinformowany konsument wyrazi zgodę na związanie niedozwolonymi postanowieniami umownymi albo zgody tej odmówi, natomiast skuteczność oświadczeń kredytobiorcy zależy od tego, czy został on uprzednio należycie poinformowany o konsekwencjach stwierdzenia abuzywności rzeczonych postanowień, które to czynności, w myśl orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, winny zostać dokonane przed sądem.

Ponadto skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, polegające na potrzebie przesądzenia, czy prawidłowa jest wykładnia art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i § 2 k.c. przewidująca, że w przypadku dokonywania przez kredytobiorcę spłat na poczet zobowiązania, w razie stwierdzenia nieważności stosunku prawnego, będącego podstawą świadczenia, zwrotowi podlega kwota pieniężna o wartości nominalnej, bez ustalenia jej wartości na moment spełnienia świadczenia, w sytuacji, gdy przedmiotem świadczenia była kwota pieniężna wyrażona w walucie obcej, której wartość od czasu spełnienia świadczenia przez zubożonego względem waluty krajowej znacząco wzrosła z przyczyn obiektywnych tak, że na moment wyrokowania odzwierciedla obiektywnie znacznie wyższą wartość niż na moment jej uiszczenia, wskutek czego w wyniku wydania wyroku zubożony stanie się nienależnie wzbogacony o wzrost kursu waluty obcej względem waluty krajowej.

Powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu

prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Nie jest to ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Istotnym zagadnieniem prawnym – w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. – jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05; z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18). Zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci walor nowości. Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, podobnie jak nie istnieje też potrzeba wykładni przepisów prawnych, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11).

Natomiast powołanie się na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości

interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach, wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08, z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01). Ponadto podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma za przedmiot analizę konkretnych przepisów i do tego się ogranicza, a więc nie polega na jednoczesnej wykładni kilku przepisów i poszukiwaniu na tej podstawie określonej normy prawnej, która mogła albo nie mogła zostać zastosowana w indywidualnej sprawie, objętej skargą kasacyjną (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2022 r., I CSK 1467/22).

Analiza sprawy i wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie daje podstaw do przyjęcia, że powołane przesłanki zostały wykazane. W skardze kasacyjnej nie powołano przekonujących argumentów za przyjęciem skargi do rozpoznania, a podnoszone kwestie, dotyczące umowy kredytu, nie stanowią obecnie zagadnień nowych. Sformułowane przez skarżącego zagadnienia były już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego w ramach przedsądu, ostatnio m.in. w postanowieniu z 20 października 2023 r. I CSK 1416/23, z 21 lutego 2024 r., I CSK 568/23, z 1 lutego 2023 r., I CSK 6309/22, z 29 grudnia 2022 r., I CSK 3795/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 1020/23; z 19 grudnia 2023 r., I CSK 2042/23, z 6 grudnia 2023 r., I CSK 5937/22). W skardze nie wykazano też, aby istniała potrzeba wykładni przepisów, wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wskazywane przez skarżącego przepisy były już analizowane i oceniane w ramach przedsądu m.in. w sprawie z 29 grudnia 2022 r., I CSK 3890/22 oraz 25 stycznia 2024 r., I CSK 5851/22 (zob. też postanowienia Sądu Najwyższego z 29 września 2023 r., I CSK 108/23, z 28 września 2023 r., I CSK 327/23, z 14 listopada 2023 r., I CSK 5156/22, z 17 października 2023 r., I CSK 558/23, z 27 lipca 2023 r., I CSK 6248/22 i zawarte tam orzecznictwo).

Ponadto podniesione kwestie były przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego (w odniesieniu do art. 385¹ k.c. w kontekście dyrektywy 93/13 zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, że umowa kredytu jest umową wzajemną (zob. np. postanowienie z 1 lutego 2023 r., I CSK 6309/22, i cytowane tam orzecznictwo) a zarzut zatrzymania, zgłoszony w toku procesu, ma podwójny charakter, stanowiąc w zakresie prawa materialnego jednostronne oświadczenie woli, prowadzące do zahamowania skuteczności roszczenia strony przeciwnej. Jest to jednocześnie czynność procesowa o charakterze zarzutu merytorycznego (zob. wyrok SN z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22).

W sprawie z 29 grudnia 2022 r., I CSK 3890/22 zwrócono m.in. uwagę, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym umów kredytu, zawieranych jeszcze przed wejściem w życie ustawy o kredycie konsumenckim wyrażano pogląd, że umowa kredytu wiążąca wysokość udzielonego kredytu oraz wysokość jego spłat z kursem waluty obcej, np. franka szwajcarskiego, nie jest sprzeczna z ogólną konstrukcją umowy kredytu, przewidzianą w art. 69 ust. 1 pr. bankowego i stanowi jej możliwy wariant. Stanowisko to należy uznać za utrwalone (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14; z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18). W przypadku kredytu denominowanego do waluty obcej istota typowej umowy takiego kredytu sprowadza się do tego, że bank udziela kredytobiorcy kredytu w wysokości określonej w walucie obcej (jego wysokość nie jest określana w walucie rodzimej), ale wypłata tej kwoty następuje w PLN. Tak więc w przypadku tego rodzaju kredytu kredytobiorca uzyskuje środki pieniężne w złotych, ale wysokość kredytu ustalona jest w walucie obcej, z tym, że w momencie udostępniania kredytu czy jego transz następuje przeliczenie z waluty obcej na złotówki według kursu na dzień udostępnienia kredytu czy jego transz. Oznaczenie świadczenia w walucie obcej

tak samo jak wskazanie, że spłata kredytu następuje w złotych polskich, nie czyni zatem umowy kredytu nieważną. Umowa kredytu denominowanego i indeksowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant, także wtedy, gdy został w niej zastosowany spread walutowy, odmienną natomiast kwestią jest, że tego rodzaju umowa może zawierać klauzule niedozwolone (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22; z 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14; i z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Na temat znaczenia art. 69 pr. bankowego dla ważności umów, Sąd Najwyższy wypowiadał się w postanowieniu z 25 stycznia 2024 r., I CSK 5851/22, w szczególności wyjaśnił w nim jakie są skutki potencjalnej niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej, a także powołał stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. wyroki SN: z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22 i II CSKP 405/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22 i II CSKP 943/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, i z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22).

Warto przywołać w tym miejscu też wyrok Sądu Najwyższego z 28 września 2023 r., I CSK 6621/22, w którym stwierdzono, że o walutowym charakterze kredytu świadczy bezpośrednio wskazanie w umowie kwoty i waluty kredytu (CHF), oprocentowanie kredytu odpowiadające jego walucie (stopa LIBOR), możliwość wypłaty oraz spłaty kredytu w walucie obcej. Oceny tej nie zmienia fakt korzystania przez kredytobiorcę z kredytu w złotówkach i spłata rat w złotówkach, skoro wypłata i spłata była możliwa zarówno w walucie obcej jak i w złotówkach, w zależności od rodzaju konta, na jakie środki miały być przekazane. Kredytobiorcy w tego rodzaju umowach mają bowiem bezpośrednią możliwość spłacania kredytu we frankach szwajcarskich z pominięciem przeliczeniowych tabel kursowych banku, a zapewnienie im możliwości skorzystania z zapłaty w złotówkach mieści się w sferze swobody umów. Nie skorzystanie z możliwości rozliczenia bezpośrednio we frankach szwajcarskich wynika wyłącznie z wyboru kredytobiorców i nie zmienia charakteru kredytu. Konsekwencją ewentualnego stwierdzenia w tego rodzaju umowach abuzywności klauzul spreadowych nie może być zatem upadek umowy,

lecz konieczność spłaty kredytu we frankach szwajcarskich z oprocentowaniem według stawki LIBOR.

Podsumowując, w okolicznościach sprawy niniejszej sprawy nie stwierdzono kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego ze względów publicznoprawnych przyjęcie skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy na etapie badania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie analizuje przy tym podstaw skargi kasacyjnej ani ich uzasadnienia, stanowią one bowiem odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Biorąc pod uwagę przedstawione rozważania, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu – na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

(r.g.)